

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI 48-AS FÜGGETLENSÉGI KOSSUTH-PÁRT POLITIKAI LAPJA
A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG” ÉS TÖBB EGYESÜLET HIVATALOS KOZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.
ELŐFIZETÉSI ÁRA: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. Községek, községi előjárók, papok és gazdasági egyleti tagok egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják. Egy példány ára 10 fillér.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDONOS.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk. Hivatalos hirdetések 100 szög minden szög 6 fillér, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm. 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. Nyílt-tér sora 1 K. Díjak előre fizetendők. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és lírings 10,489. szám

SZÓZAT A SZÉKELY NEMZETHEZ!

A függetlenségi és negyvennyolcas párt kettészakadt. A többség leszavazta elnökét és vezérét, Kossuth Ferencet, a kinek vezetése alatt lett a képviselőház többségévé s a kormányhatalom részesévé a nélkül, hogy elveiről le kellett volna mondania.

A párt többsége bizalmatlanságot szavazott vezérének, bár a vezér és pártja között nem volt évi eltérés. Mert a vezér rendületlenül megállt azon elvek mellett, melyeket az egész párt vallott és vall és soha egy perig sem szűnt meg küzdeni, a párt elveinek megvalósításáért.

A szakadás a párt és vezér közt főleg onnan eredt, hogy mindinkább érvényesültek a pártban olyan törekvések, a melyek az egységes vezetést lehetetlenné tették a annyira, hogy a párt ellenségeinek alkalmuk nyílt annak híresztelésére, hogy a párt vezére „vezetett vezér”, a mi egy ízben a párt teljesebb hatalomra jutását is megghiúsította, a párt tekintélyét és számottevőségét pedig állandóan csorbította. E rendkívül káros állapotnak a párt és nemzet érdekében kellett, hogy vége szakadjon, bár a vezér a párt-egység megóvásáért türt a végletekig és a szakadást most sem akarta előidézni.

A szakadás formailag abból eredt, hogy a párt egy része mereven ragaszkodott ahhoz, hogy az önálló banknak 1911. január 1-ig való felállítására felületlenül kötelezően kimondassék és e naptári időponthoz kapcsolta elválaszthatatlanul az önálló bank felállításáért folyó küzdelmet, még akkor is, amikor a vezér értesítette a pártot, hogy e pontos határidő megtartása anyagi lehetetlenségé vált. Ezen értesülés ellenére nem szűnt meg a párt nagyobbik része a lehetetlenné vált időpontot tolni előtérbe olyannyira, hogy ezen időpontért késznek nyilatkozott összeütközést idézni elő a király és a nemzet között: éppen most, midőn a nemzetet ugyanis számos veszély fenyegeti s a midőn egy alkotmányválság a nemzetre nézve életveszélyessé válhatnék.

Kossuth Ferenc, mint párt-vezér, a legnagyobb erélyvel és elhatározással folytatta munkálkodását az önálló nemzeti bank megvalósításáért, de a leghatározottabban ellenezte annak, hogy

egy elérhetetlennek felismert naptári időpontért az ország alkotmányválságba sodortassék, a mely válsággal nem az lenne elérhető, hogy az említett időpont mégis megtartassék, hanem csak az, hogy a veszedelmek és károk egész halmaza zudítatnék a nemzetre s az önálló bank megvalósítása ezzel nemcsak, hogy nem éretnek el, hanem ellenkezőleg, ennek még az anyagi lehetősége is hosszú időre kitolatnék azon hitelügyi zavarok felköltése által, a melyek minden súlyos válságnak hosszú időig tartó következményei szoktak lenni az egész világon.

De nemcsak ez a sorscsapás hivatnék ki könnyű szívvel és elégséges ok nélkül, hanem meggátoltnék az is, hogy azon nagymérvű készülődések ellensúlyozására, melyeket Ausztria azért fogantatott, hogy önállóságunk elérését lehetetlenné tegye, Magyarországra is megtehesse a védekezésre szükséges ellenintézkedéseket.

Kossuth Ferenc egy ideig helyeselte azt, hogy a párt erős mozgalmat tartson fenn az országban az önálló bankért. E helyeslés oka az volt, hogy erőteljes követelés nélkül nincs soha remény arra, hogy nemzeti jogérvényesülések elérhessenek. De nemcsak helyeselte ezt a vezér, hanem a maga részéről is a legnagyobb kitartással dolgozott a bankért a király előtt, a korona ellenállását iparkodván elhárítani s a kormány kebelében igyekeztvén a függetlenségi álláspont háttérbe szorítását megakadályozni. E munkálkodás serényen folyik mindaddig, amíg be nem bizonyult az, hogy a törvény által kijelölt időpontban az önálló bankot többé felállítani nem lehet.

Ekkor kellett volna a pártnak — nem megszüntetni a további küzdelmet, hanem csupán — taktikát változtatni, a mit a vezér meg is akart tenni, de a mit a párt nagyobb része visszautasított és ellenálva minden érvelésnek, tovább kívánt haladni azon az uton, a melyen a nemzetet súlyos válságba, a pártot pedig zsákutcába vezet.

Kossuth ezt tovább vezéri tekintélyével fedezni nem volt hajlandó s innen támadt az összeütközés.

Ennek az összeütközésnek az a káros következménye,

hogy hosszú évek munkálkodásának eredménye hullott szét, midőn a függetlenségi párt mint egység megszűnt a képviselőház többsége lenni és így elvesztette azon alkotmányos jogát, hogy a kormányhatalom reá bizassék, a mihez közel volt azelőtt, mielőtt a párt-egységbe vett hitet meg nem ingatta a külön vezérkedésre irányuló nyugtalankodás.

Azonban e csapás a pártra távolról sem oly nagy, mint lett volna az, ha a párt, vezérének egész tekintélyével vitte volna be az országot egy veszélyes válságba, naptári időponthoz való görcsös ragaszkodással, holott éppen gazdasági kérdésekben az ilyen időmeghatározás ugyanis súlyos teher csaknem mindig, mert ezekben nemcsak a jog és a jog érvényesítésére való hajlandóság jön számba, hanem a gazdasági légkör és talaj kedvezősége is, a mi nélkül meddővé lesz minden jog és minden akarat. Már pedig arra számítani, hogy ez a főfeltétel éppen akkor lesz meg, amikor a naptári határidő beáll, nem lehet olyan bizonyossággal, hogy ezért érdemes lett volna a naptár lehetetlenségébe beletemetni magának a lényegnek, az önálló bank felállításának esetleg kevéssel későbbi lehetőségét.

Kossuth Ferenc és azok, a kik vele a függetlenségi és negyvennyolcas pártból kiléptek és a negyvennyolcas függetlenségi Kossuth-pártot megalapították, szilárdan állanak meg a függetlenségi elvek alapján, annyira, hogy épp ezért új programot nem adnak, hanem a régi programot, a melynek alapján Kossuth a régi pártot vezette s a melyet a nemzet többsége magáévá téve, a pártot többséggé avatta, teljes mértékben fentartják, azonban, mint eddig, úgy továbbra is megfontolás és körültekintés fogja lépteiket irányozni, úgy, hogy semmi esetre sem fognak rombolni azért, hogy talán építhessenek, hanem haladni fognak állandóan, céltudatosan, tétovázás nélkül azon az uton, a mely a magyar államiság teljes kiépítésére, a függetlenség és szabadság kivívására, a nemzeti jólét megszerzésére és a demokratikusan liberális haladás biztosítására vezet.

A negyvennyolcas függetlenségi Kossuth-párt megtartotta

elnökének és vezérének Kossuth Ferencet, a kiben a párt minden tekintetben megbizik.

Kossuth Ferenc hasonló tartalmu levelet intézett a függetlenségi pártban elkövetkezett szakadás megmagyarázása és álláspontja megvilágítása céljából ceglédi választóihoz.

Közlekedésügyi mozgalom a Sóvidéken.

Marosvásárhely—Parajd—székelyudvarhelyi vasut.

Még fülemben csengenek azon hangok, melyeket közelmúltban e lap hasábjain, majd az e célból kibocsátott felhívásban olvastam, melyek a Sóvidék jelenlegi elhagyatottságára, elzárt helyzetére az összes érdekelt tényezők figyelmét felhívják.

E felhívás nyomán a tettek órái következtek, a melyek még a kezdeményezés stádiumában vannak, de oly imponáns módon nyilvánultak meg e hó 6 és 12-én Parajdon az e célból tartott értekezleten, — melyen az Sóvidéke vezetősége és értelmisége jelen volt — hogy maga a kezdeményező korondi bizottság sem hitte azt, hogy mennyire létkérdése e vasut a Sóvidékének, mily érdeklődést keltett fel magának a népnél és mily számosan sorakoztak e célt szolgálva, ügyünket elősegíteni.

E tervezett vasutvonal kiépítésénél nem csak arról van szó, hogy a Parajd—marosvásárhelyi vasut Székelyudvarhely végállomással összeköttetést kapjon, nem is csak arról, hogy így a város, a Sóvidéke a szomszédos irányba közvetlenül bekapcsolódva, nagyobb fejlődésnek induljon, nem is egyedül arról, hogy hazánk egyik legnyugtalanabb sztratégiai pontjához közvetlen és biztos támpontot nyújtson, hanem mindezek mellett főképp arról az országos érdekről, hogy hazánk délkeleti részében izoláltan lakó és mindenfelől ellenséges érzelmi nemzetiségek által körülbástyázott és itt a nemzeti magyar eszmét képviselő székelység, a nagy magyarsággal e vasut segítségével egymással közvetlen érintkezésbe léphessen.

Mindkét értekezleten közkívánatra járásunk derék főszolgabírója elnököl. A 6-án tartott értekezleten a korondi előkészítő bizottság pro-pozíciójához csatlakozott az egész Sóvidéke. Ugyanekkor elhatározott Udvarhelyvármegye köztörvényhatóságához egy memorandum beterjesztése és annak előkészítése

Benedek Kálmán főmérnök elnöke alatt egy 3 tagú albizottság küldetett ki.

Ismerve azon körülményt, hogy a „Kalonda” utvonala most kikerülő, új utvonalepítésének terve van elfogadva, sőt az előmunkálatok kezdetüket veendik, kívánatosnak tartja értekezletünk megkérni az alispán urat arra vonatkozólag, hogy új utvonalepítésének költségei, tekintve, hogy könnyebb és jobb közlekedési eszközöz jutnánk a vasutal, e vasut építésére fordíttassanak.

Ugyancsak alázattal fogja kérni, hogy úgy — mint annak idején a Székelyudvarhely—héjjasfalvi vasutépítésnél, Udvarhelyvármegye minden községe és legfőképpen Székelyudvarhely városa törzsrészvények váltására köteleztessék; mert köztudomásu dolog, hogy annak idején a Sóvidéke községei — minden közvetlen haszon hijával — az épített vasutvonalepítésének fedezhetőségére, népességük és nagyságukra való tekintettel horribilis összegű törzsrészvények váltására köteleztettek.

Tekintve, hogy a Székelyudvarhely—héjjasfalvi vasut mint végnyulvány, a befektetett tőke kamatait sem hordozza, forgalma a lehető leggyengébb, biztos kilátás van arra, hogy minden tekintetben új és pezsgő életet, élénk forgalmat hoz e körvasut kiépítése és a székelyanyavárosnak lesz közvetlen összkötötése.

E hónap 12-én a folytatólag tartott értekezleten a nagy gonddal és méla szaktudással szerkesztett memorandum felolvasatott és az változatlanul elfogadottat.

Határozatilag kimondatott sokszorosítása és egy az érdekeltésből összeválogatott száztagu küldöttség által annak udvarhelyvármegye fő- és alispán urához való benyújtása. Ez értekezlet határozatából kifolyólag megkérnek vármegyénk összes országgyűlési képviselői, törvényhatósági tagjai és mindazok, kik ügyünk közhasznu és messze jövőbe kiható érdekeit méltányolják és támogatni kívánják.

Fenti két értekezleten, hol ur és székelygazda, iparos és kereskedő érdeke oly lelkes őszinte kifejezésre jutott, alkalmas volt arra, hogy az együtt töltött órák hatása alatt egymás lelkében kölcsönösen felébresztett benyomások ne engedjék a multnak mindjobban elhomályosodó ködébe eltűnni, hanem azokat élénk emlékezetben ápolni, a jövő reményében föntartani, fejleszteni, ipari és kereskedelmi előnyünk biztosítására fordítani iparkodjunk.

Hetser Kálmán.

— **Fa- vagy bokorültetési tilalom.** Felmerült konkrét tényből kifolyólag elvi jelentőségű határozatban mondotta ki a budapesti kir. tábla: Nincs törvényes gyakorlat, mely a tulajdonost eltiltaná attól, hogy a telkén fákat, vagy bokrokat ültessen: nem lehet tehát a tulajdonost a fák vagy bokrok kivágására kötelezni, azt pedig nem lehet megakadályozni, hogy fa és bokor árnyékot vessen s a levegő járását gátolja. Ily tiltványokkal szemben a szomszéd joga arra szorítkozik, hogy a galyak és gyökerek átnyulását saját területén ne tölje meg.

Felhívás

az *Olaszteleken emelendő honvédszobor-alap javára.*

Vissza, vissza a multakba!

Vissza azon hatvan év előtti szomorú időszakba, midőn nemzetünk élet-halál harcának nagyszerű küzdelmeit vívta.

A székelység hozzá méltóan vette ki a részét az ádáz küzdelmekből. Verbásztól Schwechátig, onnan vissza a csiki bércekig harcolának fiaink jogért, hazáért, szabadságért.

Ugy mentek a halál élébe ők, Amint más ember mennyegzőre mén. Virágokat tűztek kalapjuk Mellé s daloltak a harcmezején.

Az 1848-ik év utolsó havaira esik itt Erdélyben a szabadságharc legszomorubb korszaka. Már október végén csak Háromszék, az újabb sör e Spártája, volt az egyetlen fellegvár, hol a harcok kockája megfordult.

Az alig hatszáz lakót számlált Olasztelek községet sem kímélte meg a harcvihar. Ágyuk dörögtek be a községet. Karácsony szombatján a ref. templom előtt több honpolgár vére festette az utca havát. A kis község 107 férfia vett részt a szabadságharcban. Közülük többen estek el Segesvárnál és nyugosznak tán Petőfinkkel közös sírban haltak el Magyarsáronnál, Temesvárnál, Besztercénél, Felsőrákosnál.

Emléket a haza névtelen hőseinek!

Igen, honvédszobrot szándékozunk emelni itten Olaszteleken a ref. templom térével áztatott szép terén névtelen hőseinknek, bár szerényebb kivitelben. Egy oltárt a hazaszeregetnek, hogy a későbbi nemzedék oda járva boruljon le a hazaszereget e jelvénye előtt.

A honvédszobor létrehozása már kezdeményezve. A Gazdakörből a Végrehajtó bizottság megválasztva. Hozza meg a jelzett célra a haza hű fia önkéntes adóját. És megindítjuk ezennel a gyűjtést azon reménnyel és bizalommal, hogy az olaszteleki honvédszobor nemsokára állni fog.

Mély tisztelettel kérve a támogatást, — a gyűjtőívnek még az eredménytelenség esetén is — és a befolyt összegnek Bartha Károly szoborbizottsági elnök címére leendő elküldését.

Udvarhelymegye, Olasztelek, 1909. évi november hóban.

Maradunk hazafias üdvözléssel a szoborbizottság.

BARTHA KÁROLY,
a szoborbizottság elnöke.

HIREK.

— **Hihetetlen hírek.**

Mondják, hogy nálunk a függetlenségi polgárok két pártra nem szakadnak;

mondják, hogy némelyek nem akarnak pápább lenni a pápánál;

mondják, hogy a „Magyarország” városunk képviselőjét nem ok nélkül nevezte ki „Szent-Válentsik Ferenc”-nek;

mondják, hogy a téli zsurokról a pletykát teljesen száműzik;

mondják, hogy tyukjaink közelebről uszoravétségért perbe hívják a tojásárusokat.

E hírek valódiságáért nem vállal felelősséget a szerk.

— **Népgyűlés.** A önálló magyar jegybank felállítása érdekében, a vármegyei országgyűlési képviselők a már előre hirdetett népgyűlést vasárnap, e hó 21-én fogják megtartani Székelyudvarhelyt. Gyűlés után bankett lesz.

— **Székely bakák Bécsben.** A tavaszi helyőrségi változtatások rendjén, Bécsből két magyar ezred jön haza és pedig a kolozsvári 51-es Marosvásárhelyre s a 101-es nagyváradra. Helyükre a 37. nagyváradi és a 82. székelyudvarhelyi ezred, mely jelenleg Mosztárban van, jut Bécsbe — a császárvárosba. Vajjon mikor helyezik már el Székelyudvarhelyt az egész ezredet? Hiszen a város felajánlotta a lakत्या megépítését s a rendes hely nélkül levő ezred ez esetben vándorolni nem lenne kénytelen.

— **Városi közgyűlés.** Székelyudvarhely város képviselőtestülete ma (csütörtökön) délután három órákor tartja közgyűlését a tanácskozási nagyteremben A polgármester első fél éves jelentésén kívül, a kisdédóvoda államosítása, az Eötvös-utcai Vargapatak-híd újra építése, valamint a költségvetések tárgyalása kerül napirendre. Nagyon fontos tárgyak; érdemes, hogy a városatyák minél számosabban érdeklődjenek irántuk.

— **Bimbó hullás.** Luchau B Gyula helybeli főgimnáziumi tanárt és nejét súlyos vesztés érte. Fél éves Mancika nevű kislányuk tegnap egészen váratlanul elhalt. Vasárnap még egészen élénk, egészséges szép kis baba volt. Ma délután 3 órákor pedig örök pihenésre kísérik a róm. kath. sírkertbe. A fájdalomtól megrendült szülők pótolhatatlan vesztéséget csakis a Mindenhatóban vetett rendíthetetlen hit enyhítheti.

— **Jótekonycélú mükedvelői színelőadás.** A „Polgári önképző és segélyező egyesület” saját pénztára gyarapítására Székelyudvarhelyt, 1909. november hó 21-én, vasárnap, a Budapest szálló színháztermében mükedvelői színelőadást rendez, színre kerül „Sári néni” eredeti népszínmű 3 felvonásban, dalokkal és táncnal. Irt: Almási Tihamér. Rendező: Fischer Ferenc. Személyek: Özv. Szalai Sára — Lázár Gabi, Mariska mostoha leánya — Tamás Annuska, Nagy Ádám, Mariska nagyapja — ifj. Szemerjai Károly. Örögi Tóth Mihályné — Fischer Ferencné. Pali a fia — Balint József, Dobos jegyző — Kovács Árpád. Somfa, elcsapott néptanító — Flórián Gerő. Brigitta gazdasszony — Hodor Margit. Basa, Timár kádárlegények Németh István, Hargita Károly. Dini kádár inas — Nagy Gusztáv. Béres gazda — Fátter Albert. 1-ső, 2-ik, 3-ik paraszt leányok — Kovács Anna, Katona Vilma, Nagy Mariska. Kádár legények, falusi nép, cigányok. Történik egy vidéki kis városban 24 óra alatt. Előadás után táncmulatság reggelig. Helyárak: Páholy 8 K. Támlászék oldalülés és elsőrendű zártzék 2 K, másodrendű zártzék 1 K 60 f. harmadrendű zártzék 1 K 20 f., földszinti állóhely 1 K. Tanuló és katonajegy 60 fillér. Karzati ülőjegy 60 fillér, karzati állóhely 40 fillér. (Megjegyzés: a karzatra váltott jegyek a földszintre, illetve a táncmulatságra nem érvényesek.) Felülfi-

tések köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak. Kezdeté pont fél 8 órákor. Jegyek előre váltathatók Z. Székely Dénes urnál, valamint az nap a kör helységében és este a pénztárnál. Nagyszerű közönség: A mükedvelő társaság nem kímélve sem időt sem fáradságot, hozza színre Almási Tihamér e remek népszínművét, ez okból és a jótekonycél iránti tekintetből a nagyszerű közönség szíves pártfogását kéri a *Mükedvelő Társaság*.

— **Kinevezés, áthelyezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Grega Ilona kisbaconi állami elemi iskolai tanítónőt a breznóbányai áll. el. iskolához helyezte át és helyébe Rákosi Margit Julianna okleveles tanítónőt a kisbaconi áll. el. népiskolához rendes tanítónőnek nevezte ki.

— **Új városi takarékpénztár.** A zalaegerszegi városi takarékpénztár létesítéséhez szükséges alaptőke beszerzésére nézve azt a javaslatot teszik, hogy a város közönsége szóltassék fel az alaptőke jegyzésére. Az alaptőke erejéig 5 százalékkal kamatozó költsönkötvényeket bocsátanak ki és ezeket kívánják a közönség körében jegyzés útján elhelyezni.

— **A kirendelés új helyi megbizottja.** A földmívelési miniszter székelyföldi kirendeltségének udvarhelymegyei megbizottja: Dorner Béla más állásra neveztetvén ki, helyét Székelyhidi Viktor foglalta el. Dorner Béla jeles szakember és egy művelt uri ember, de dunántúli származásu lévén, a székelyföldi viszonyokkal teljesen ismeretlen volt, mikor Székelyudvarhelyre kineveztetett s ezekben valójában nem is igen tudta beleélni magát. Ez a magyarázata annak, hogy dacára legjobb szándékai és törekvésének, az udvarhelymegyei gazdák egyrésze nem részesítette abban az elismerésben, a melyre tudással párosult jóakaratu munkálkodásával rászolgált. Annál inkább méltányolták fölebbvalói s rá nézve bizonyára még kedvezőbb állásba juttatták. Az utódjául kinevezett Székelyhidi Viktor hazarészünk egyik legjelesebb szakfőria a mezőgazdaság terén. Sok éven át titkára volt az alsófehérmegyei gazdasági egyesületnek, a melynek kötelékében eredményében gazdag és általánosan elismert sikeres munkásságot fejtett ki. Mint itt született, itt tanult és itt növekedett ember, teljesen ismerős az erdélyrészi viszonyokkal, tudását és tapasztalatát azonban más vidékek jeles gazdaságaiban is gyarapította. Remélhető tehát, hogy mükedése Udvarhelymegyére nézve áldásos és közmegelegedéssel járó leendő. Ez annyival inkább remélhető, mert Székelyhidy nem csak teljesen kiforrott szakember, hanem konciláns modern férfiú is. Mi szívből üdvözljük új állásában és szerencsét, sikert kívánunk mükedéséhez. Udvarhelyvármegye gazdaközönségének pedig melegen ajánljuk szíves bizalmába és barátságába.

— **Az első szent-Antal estély.** Folyó hó 23-án, kedden, a róm. kath. főgimnázium dísztermében tartandó szent Antal estély műsora a következők igen válogatott számokból áll. Ének szent Antalhoz, előadja Szabó Antal. Megnyitó beszédet tart gróf Mikes János főesperes, védnök.

Szavai Burnáz Erzsike, Zongorán játszik Bély Margit grófnő. Szabad előadást tart Embery Árpád orsz. képviselő. Quartett. Szavai Szemlér Ferenc főgimnáziumi tanár. Oh áldott szűz anyánk, előadja Szabó Antal. Kezdeté fél 8 órakor.

— **Székelyföldi bolgárkertészet**
Mint értesülünk — városban a gazdasági ismétlő iskola keretében, bolgárkertészetet szándékoznak beállítani. Nem tudjuk, mennyiben felel meg a hír a valóságnak. Annyit azonban már előre is mondhatunk, hogy az eszmét igen helyeseljük és megvalósításához csak gratulálhatunk. Azt hisszük, új eszmét adunk ezzel az összes székelyföldi hasonló irányú iskoláknak és néhány év múlva bőszéges áldás fakad ennek a nyomán.

— **Félarú vasuti jegy** váltására jogosító arcképes évi igazolványok kiállítása és a már használatban levőknek érvényesítése az 1910. évre. Az állami és törvényhatósági tisztviselők, valamint a községi és körjegyzők és a rendezett tanácsú városok tisztviselői félarú vasuti jegy váltására jogosító arcképes évi igazolványai a jövő 1910-ik évre leendő érvényesítés végett a magyar királyi államvasutak igazgatóságához (Budapest Andrassy-ut 73—75) már beküldhetők, legkésőbb azonban december hó 31-éig okvetlenül beküldendők. Azoknak az igényjogosultaknak, kiknek a folyó évben arcképes évi igazolványuk még nem volt, a jövő 1910-ik évre azonban ily igazolványt maguk részére szerezni kívánnak, az igazolvány kiállítását ugyancsak a fent jelzett időben kell kérelmezniük. Különösen figyelmeztetjük az érdekelteket, hogy az igazolványok érvényesítéseért és az újak kiállításáért járó 1 korona kezelési illeték m. kir. postabélyegeken rovandó le. A postabélyegeket a betérjesztendő névjegyzékre, vagy kérvényre ragasztandók fel. Késpénz vagy okmánybélyeg kezelési illeték fejében el nem fogadtatik. A hivatalok részéről betérjesztendő névjegyzékek az előirt záradékkal és a hivatali pecséttel látandók el. Ez alkalommal a nyugdíjasokat arra is figyelmeztetjük, hogy a folyamodványon a lakhelyükre illetékes közigazgatási hatóság által igazoltatni kötelesek azt, hogy semmiféle díjazott tisztséget vagy fizetéssel járó hivatalt nem viselnek.

— **Erdélyrészi orsz. kirakóvá-sárok.** Nov. 22-én Alsószopor, Csáki-gorbó, Magyarnagyzsombor, 24-én Beszterce, 25-én Alvincz, Bánffy-hunyad, Göröcsön, Gyalakuta, Gyergyódtörő, Kutyfalva, Szászkezd, 26-án Zabola, 27-én Kásonaltiz, 29-én Bethlen, *Szentegyházastalu*, 30-án Medgyes, Szék.

— **Az utazó közönség figyelmébe.** A magyar királyi államvasutak igazgatóságától nyert értesítés szerint 1910. évi január hó 1-ével a magyar vasutakon közös díjszabás I. rész lép érvénybe, mely személyek, podgyász, express árúk és kutyák szállítására vonatkozó új üzletszabályzati határozmányokat és póthatározmányokat, valamint az ezen szállítmányokra vonatkozó közös díjszabási határozmányokat tartalmaz. Ezen közös díjszabás a hazai vasutak egymásközi forgalmában a szóban forgó szállítmányok lebonyolításának egyszerűsítése valamint az egyönte-

tőség tekintetében igen előnyös újítást képez. Ugyan e naptól fogva a magyar királyi államvasutakon, valamint az üzemében álló vasutakon a személy és podgyász forgalomban érvényes, díjszabási határozmányok érvényen kívül helyzetnek, illetve az említett díjszabás I. résszel egyidejűleg kiadandó új határozmányokkal pótoltnak.

— **Bucsuzás Dornertől.** Mióta nyilvánvaló lett, hogy Dornér Béla, a székelyföldi kirendeltség udvarhelymegyei megbízotti állásából el távozik, azóta lapunkat valósággal elárasztották a bucsuzkodó székelek siralmasnál-siralmasabb levelekkel, melyekben prózában és versben kívánnak bucsut venni a „a nagyszagos Dornér urtól, aki velük oly sok jót tett. Legutóbb is egy ilyen szótartot vettünk Bálint Imre gazdaköri tagtól Oroszhegy községből, a melyben nevezett székely atyánkfia sok szerencsét és legnagyobb megelégedésben hosszúságú életet kíván ötévi fáradhatatlan munkássága és kitartó ügybuzgalmáért.

— **Városi takarékpénztár Székelyudvarhelyt.** Székelyudvarhely város képviselőtestülete a városi takarékpénztár létesítése ügyének előkészítésére egy bizottságot küldött volt ki. E bizottság második ülését Góthárd János polgármester elnöklésével kedden d. u. 4 órakor tartotta meg. A polgármesteren kívül Sóó Domokos tanácsos, Dr Pál Ernő tisztiügyész, Solymossy Lajos számvevő, Dr Solymossy Lajos, Gyertyánffy Gábor és Betegh Pál vettek részt a tanácskozáson. A bizottság a városi tisztviselői nyugdíj-alap 80,000 koronányi összegét tartja alkalmasnak a takarékpénztár alaptőkéjének. Az alapszabálytervezet kinyomatását és a bizottsági tagok, illetve a képviselőtestület tagjainak leendő megküldését elhatározták. Másfelől a polgármestert felkérték, hogy a nyugdíj-alap szabályrendeletének módosítására vonatkozó tervezetet készíttesse el, hogy így a két szabályzat egyszerre kerülhesen a képviselőtestület közgyűlése elé. Lassan-lassan tehát mégis csak éregetik a városi takarékpénztár eszméje nálunk is. Egy lépéssel ismét előbbre haladt. Csak lelkesedés, a közérdek iránt való önzetlen ügyszereget legyen, nincs és nem lehet olyan akadály, melyet leküzdeni ne lehetne.

— **Lefülett gonosztevő.** Elek János farcádi lakos nem tartozik épen a legigazságosabb emberek közé. Erről tett tanúságot vasárnap esti cselekedetével is. Este hat óra körül felhasználva az éjjeli sötétség előnyét, belopózkodott Balázs Károly esztergályos mester laktelkére és onnan négy darab értékes szerszámot elemelt. A mint így abban a tudatban, hogy odahaza az esztergályos mesterséget folytatni fogja, hazafelé mendegélt, Gellérd Lajos és Czerják Jakab György rendőrökkel hozta össze balvégzete a barompiac táján. A szemfüles rendőrök érdeklődni kezdtek aziránt, hogy Elek János vajjon mit cipel a hátán levő zsákban. Rövid szótáltás után a villamos lámpa fényénél kitént, hogy a zsákban Balázs Károly esztergályos szerszámjai vannak. A derék rendőrök természetesen letartóztatták a jómadarat és bekisérték a kapitány-

sághoz, hol másnap az eljárást megindították, sőt délután a kir. járásbíróság egy havi fogházra ítélte a szerszámtolvajt.

— **Illeték-pótlék.** Mint biztos forrásból értesülünk — egy szabályrendelet készül a városi tanácsban. E szerint a városi ingatlan-vásárlók az átruházási jogilletéken kívül egy bizonyos csekélységű pótléket fizetnének a város pénztára javára is. Az eszme nem új, mert igen sok városban megvalósították. Érdemes azonban az elismerésre, mivel városi tanácsunk ezzel is igazolja ama törekvését, hogy új jövedelmi forrásokat keres s ha akar, talál.

— **A rendőrök fizetésrendezése** — úgy látszik — kifelejtődött a város költségvetéséből. Szomorú dolog, mikor a legerhesebb szolgálót tevő kismembereken kezdünk takarékoskodni. Ez úgy tűnik fel, mint ha valaki a gyufán kezdi a sporolást és — pezsgőt iszik. Reméljük, hogy a képviselőtestület a méltányosság álláspontjára helyezkedik és pótlólag elrendeli a rendőrlégnység fizetésének rendezését. Azok éppen úgy, vagy talán még jobban érzik a drágaság súlyát mint mások...

— **Gyógyító zene.** Londonban Meachen dr orvos fölolvasást tartott a zene hatásáról, megemlékezve arról, hogy már Dávid is hárfapengéssel igyekezett Saul tébolyát lecsendesíteni. Szerinte például Mendelssohn nászindulója erős szívdobogásnál és nehéz lélegzésnél használ. Chopin Nocturnói ideges izgatottságot csillapítanak s az álmatlanságban szenvedőnek visszaadja az álmát. Meachen eseteket hoz föl a mellett, hogy zenével sikerült a neurastheniát megszüntetni. Az ő elmélete szerint a zene kitágítja a véredényeket, gyorsítja a vérkeringést s így kedvező az emésztésre is.

— **Táncanfolyam-megnyitás.** Tisztelettel értesitem a helybeli és vidéki közönséget, hogy f. hó 30-án a „Budapest"-szálló nagytermében táncanfolyamot nyitok. Tandíj 6 heti tanfolyamra 12 korona. Hala-dóknak 8 korona, a gentriboston betanításával együtt. A 6 heti tanfolyam alatt növendékeimet tanítom az összes modern táncoknál kívül az eredeti francia esztétika szerinti illem és testgyűgyességre is. A bostont külön 3 óra alatt betanítom, óránként 4 korona, csoportban 2 korona díjazás mellett személyenként. 5—10 éves babákat külön órák alatt tanítom. Tanítási napok: szombaton, kedden, szerdán és pénteken. Iskolás gyerekeknek d. u. 5—7-ig, felnőtteknek este 8—11-ig tart. Beiratkozni lehet Betegh Pál könyvkereskedésében és a tanórák alatt. Házaknál csakis meghívásra jelennek meg. Tisztelettel Sára Miklós táncstanító.

25061 — 909. számhoz K. M. VI. C

Pályázat

kisipari mintaműhelyek elnyerésére.

A Székelyföld kisiparának fejlesztése céljából a kereskedelemügyi m. kir. Miniszter nr. Ö Nagyméltósága ez idén is tíz kisipari mintaműhelyre nézve meddő maradván, Miniszter ur. Ö Nagyméltóságának folyó évi 25061 VI. C számú megbízása folytán ezennel újból pályá-

zatot hirdetek a következő két mintaműhelyre:

1. Csikszereda városban felállítandó hentes műhelyre.

2. Székelyudvarhely városban felállítandó fenyőfakádár műhelyre.

Pályázhatnak szakmájukban kiváló előmenetelt tanusító, egyénileg megbízható oly székely iparos segéddek, kik a Székelyföldön végleg megtelepedni- és iparukat önállóan üzni szándékoznak.

Állami adományképen kapják a fent elősorolt műhelyek a mintaszerű szerszám és gépfelszerelést és az ipar megkezdéséhez első szükségletül némi anyagkészletet.

A pályázat feltételei a következők:

1. Pályázhatnak székelyföldi illetőségű iparos ifjak, kik felszabadulásuk óta legalább 5 éven át segédmunkásként állandóan dolgoztak, nagykorúságukat elérték, katonai kötelezettségüknek eleget tettek, vagy az alól mentesítve vannak.

2. A pályázati kérvényhez csatolandó: a) a munkakönyv, b) a katonai szolgálati könyv, vagy a mentesítést igazoló okmány, c) a szak-képzettséget igazoló bizonyítványok mesterektől és kiállítás okmányok, d) erkölcsi bizonyítvány, e) orvosi bizonyítvány.

3. A kérvényben a folyamodó részéről leírása kívánatik annak, hogy a) hol és kinél szabadult föl, b) ismereteinek bővítésére milyen tanulmányutakat tett és c) a mintaműhely elnyerése esetén milyen munkákat szándékozik különösen előállítani.

4. A mintaműhely felszerelése 5 éven át az állam tulajdonát képezi, s csak azután, ha az illető iparos a feltételeknek mindenben megfelelt, megvélegesen tulajdonába. Ez idő alatt a mintaműhely odaitélesekor meghatározandó, egy vagy több inast köteles tartani és szakmájában kiképezni.

5. A pályázati kérvények a kereskedelemügyi m. kir. Miniszterhez címzendők és a marosvásárhelyi állami székelyföldi iparmúzeum igazgatóságához folyó évi december hó 10-ig beküldendők.

Marosvásárhely, 1909. november 4.

M. kir. áll. ipari szakiskola igazgatósága Marosvásárhely.

MELYIK JOBB?

Egyszerű csukamájolajnál minden esetben jobb a **SCOTT-féle EMULSIÓ**. Jobb, mert könnyen emészthető és ennél fogva gyorsabb és erőteljesebb a hatása.

Jobb azért is,

mert szívesen veszik be azok, akik a csukamájolajat undorító íze miatt vizsautasítják.

Csakis tiszta és magasfoku lofoteni (nordvégországi) csukamájolaj használata engedtetik meg a

A **SCOTT-féle Emulsió**

készítésére; mert csak ez a legtaplálabb a világon.

A **SCOTT-féle EMULSIÓ** a legkiválóbb.

Egy eredeti üveg ára 2 K 50 f. Kapható minden gyógytárban.

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle mód-szer védjegyét a — halászi — kért-jük figyelembe venni.

Tanulónak ügyes fiút fizetéssel azonnal felvesz **Betegh Pál** könyvnyomtató-intézetében Székelyudvarhelyt.

Munkásbiztosítás.

Bélyeg- és díjmentes anyakönyvi kivonatok. Az országos gazdasági munkás- és cselédségélypénztár, illetőleg e pénztár tagjai részére, pénztári ügyekben való használat céljából az 1900 XVI. t. c. 35. §-a értelmében, továbbá az országos munkásbetegségélyező és balesetbiztosító pénztár, ugyiszintén a kerületi munkásbiztosító, vállalati és magánegyesületi pénztárak, és tagjaik, nemkülönbön a munkaadó és munkas között az 1907. t. cikkben alapuló jogviszonyok megállapítása és lebonyolítása céljából az 1907. XIX. t. c. 202. §-a értelmében a születési, házassági és halotti anyakönyvek alapján a tanúsítani kért esetről díj- és bélyegmentes „Értesítés”-t köteles kiállítani. (B. ü. m. 128. 110/IV. C. sz.)

Hatásköri bíróság. Ha valamely balesetbiztosítási kötelezettség alá eső alkalmazott szolgáltatója ellen a szolgáltatásban őt ért balesetből kifolyólag keresetet indított, anélkül, hogy az 1907. évi XIX. t. c. 82. és 83. §-ában említett kivételes esetek fennállását állította volna, az ilyen kereset a rendes bíróság hatáskörébe tartozik.

A munkásbiztosítási választott bíróság az 1907. évi LXI. t. c. szempontjában közigazgatási hatóság. (H. B. 11—1909. sz.)

Kiadja: Betegh Pál villamotoros könyv- és újságkiadó intézete.

TALÁLÓS O O O KÉRDÉS.

Miért apróhirdetés

az apróhirdetés?

mert néhány

APRÓ sorban minden szükséges és célszerű dolgot lehet hirdetni és így valóban APRÓ pénzbe kerül csak, ha az ember

mindenféle állást

kinál vagy keres,

mindenféle terményt

kinál vagy keres,

lakást

kinál vagy keres,

mindenféle butort

kinál vagy keres,

mindenféle ipari cikket

kinál vagy keres,

a legkülönbözőbb

apróbb dolgokat

kinálja vagy keresi, mely csak APRÓ költséget bír el. Olvasóközönségünk ezer meg ezer esetben hálással emlékezik meg arról, hogy az apróhirdetések fényes sikerrel segítik elő a **kinálat** és **kereslet** nagyarányú forgalmát. **Azért ne tessék habozni** és a mikor csak a legcsekélyebb szükség diktálja:

apróhirdetést

kell feladni a

„Székely-Udvarhely”-ben.

Apró a hirdetés,

apró a költség!

Magyar Könyvtiteli Folyóirat

havi folyóirat a könyvtiteli ismeretek fejlesztésére. Főszerkesztők: Kárpáti Béla és Trautmann Henrik. Társszerkesztők: Kuntner Róbert, Szél Jenő, Zsengeri Manó. Megjelenik minden hó első napján egy és fél ivnyi terjedelemben. Előfizetési ára egy évre 8 K., fél évre 4 K. Egyes szám ára 80 fillér. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IX., Meszler-u. 27. Mutatványszámot szívesen küld a kiadóhiv.

Részletfizetésre 1909. évi modelü szerkezettel bíró új és jó gramophonok és lemezek olcsón kaphatók méltányos részletfizetési kedvezmények mellett. Kardá Dénes Kossuth-u. 61. sz.

Meleg sósfürdő Heten-kint háromszor u. m. szombat, vasárnap és hétfő napokon egészen új évig kapható a Gergely Ferenc féle sósfürdőn. Kádfürdő 1 K. Szíves párfogást kér tisztelettel: *Mátffy Lidia* bérlő

A kadicfalvi ecet.

Az emberi szervezetre káros hatással bíró mérges anyagokat nem tartalmaz. *A kadicfalvi ecettel* savanyított ételek kellemes finom ízt nyernek. *A kadicfalvi ecettel* eltett ugorka egy év múlva is üde, friss marad. *A kadicfalvi ecet* bármely boricettel versenyez. Kapható a kadicfalvi ecetgyárban és minden jobb fűszerkereskedőnél. Hamisításoktól óvakodjunk.

Magyar kir. államvasutak. 307974—909. szám. FIV.

ÁRVERÉSI HIRDETÉMÉNY.

A kézbesíthetlen küldemények a vasuti üzletszabályzat 70. §-a értelmében az alább felsorolt állomások teheráruraktáraiban délelőtt 9 órakor a következő napokon fognak azonnali készpénzfizetés mellett nyilvánosan eladni:

Bpest ny. p. u. áll.	1909. évi nov. 19.
Pozsony	30.
Bpest dp. t. p. u.	24.
Győr	16.
Szabadka	23.
Ujvidék	24.
Pápa	23.
Kassa	16.
Losoncz	24.
Miskolc, g. p. u.	23.
Eszék	17.
Szeged	24.
Temesvár J. vár.	18.
Debrecen	23.
Szatmár Németi	18.
Kolozsvár	24.
Nagyvárad	26.
Arad	17.
Békéscsaba	18.
Pécs	17.
Zágráb	24.
Fiume	23.
Sátorajauhely	17.
Szolnok	19.
Nagyszében	24.
Brassó	24.

Budapest, 1909. évi nov. hó.

Az igazgatóság.

(Utánnomást nem díjazunk.)

Eladó méhek. Azonnal eladó 6 méhcsalád, mind anyatorzsek országos méretű kaptárakban, 18—20 keretre betelelve, mézzel dusan ellátva és fiatal anyakkal. Értekezhetni Derzsy Samu főrvényszéki irodatisztával Székelyudvarhelyt, Királyutca 31.

Ki sziveskedne ajánlani fűszerüzletnek

való kisházat bérbe, erdélyrészi magyar faluban? Cim: **Horváth Emilia Szabadka** (Bács-megye) Zimonyi-ut 789. szám.

Kereskedelmi iskolát végzett nőt

Mihály és Balázs Károly butorke-reskedésében Székelyudvarhelyt.

Ez már így van és nincs másképp! Bőr, talp,

cipőfelsőrész és e szakmához tartozó mindennemű árucikkek **Szentpétery Károlyné** utóda p. p. **Szentpétery Károly** kereskedésében Székelyudvarhelyt (Alsópiac-tér, régi varosháza alatt) friss árukkal berendezve és tetszőlegesen kibővíthető — kapható legolcsóbb árak mellett. Már egyszerű bevásárlásnál is mindenki meggyőződést szerezhet, hogy e cég kifizető árai és olcsó árai — minden versenyt felülmútnak.

Eladó Székelyudvarhelyt, az Arpád-u. 60. sz. alatti ház.

Magyar királyi államvasutak.

oda Évrényes 1909. október 1-től. Vissza

Gyv.	Vv. 8512	Vv. 8514	Téli menetrend.	Vv. 8511	Vv. 8513	Gyv.
	I—III.	I—III.		I—III.	I—III.	
— 655	820	8910	ind. B.-pest k. p. u. (N.-váradon át 126) érk.	730	+730	955
— —	200	1250	B.-pest k. p. u. (Aradon át 153, 126)	695	*1230	—
— —	854	611	Kolozsvár (126) (*Csatl. Héjasfalván)	510	*1050	—
— —	1250	432	Szentagóta vásártér	555	935	—
— —	244	1052	ind. Segesvár (126, 133) — érk.	848	602	—
— —	258	1105	Fehéregyháza — —	836	549	—
— —	306	1113	Bún 211 sz. őrház — —	828	541	—
— —	316	1122	érk. Héjasfalva (126) — ind.	820	533	—
— —	340	1132	ind. Héjasfalva (126) — érk.	802	449	—
— —	355	1147	Ujszékely 2. sz. őrház	748	434	—
— —	405	1157	Alsóboldogfalva — —	739	424	—
— —	419	1216	Székelykeresztúr — —	731	416	—
— —	427	1224	Bethfalva 6 sz. őrház	721	403	—
— —	438	1134	Kisgalambfalva — —	711	352	—
— —	457	1253	Nagygalambfalva — —	703	344	—
— —	513	110	Bögöz — —	644	319	—
— —	526	123	Bikafalva 11. sz. őrház	632	306	—
— —	544	142	Székelyudvarhely §	616	250	—
201	805	315	ind. Székelykocsárd — érk.	740	—	240
436	1025	531	érk. Maros-Vásárhely — —	526	—	1210
450	1037	553	ind. — —	—	820	—
803	124	905	érk. Deda (Borszék-fürdő) ind.	—	534	—
— —	342	934	ind. Küküllőszög — — érk.	844	1243	654
— —	902	250	érk. Parajd — — ind.	335	745	130
650	1035	1244	ind. Sepsiszentgyőr — — érk.	620	1205	425
906	101	523	érk. Madéfalva — — ind.	342	833	206
1116	316	918	érk. Gyergyószentmiklós — ind.	—	514	1200
1101	344	923	Gyimes — — ind.	—	520	1124
— —	435	—	Palanca — — ind.	—	—	1002
515	858	305	ind. Brassó — — érk.	816	159	633
645	1020	451	Sepsiszentgyörgy — —	644	1280	450
856	110	720	Kézdivásárhely — —	439	1016	234
1015	228	856	érk. Bereczk — — ind.	324	855	103

ZIRNER
Fernengel Gyula székely-udvarhelyi borsgyarkezes kedónél
a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

